

2023 TÜRKİYE İNSAN HAKLARI İHLALLERİ BİLÂNÇOSU

YAŞAM HAKKI İHLALLERİ

	ÖLÜ	YARALI
YARGISIZ İNFAZ		
Dur İhtarına Uymadıkları Gerekçesiyle Güvenlik Güçleri Tarafından Öldürülen ve Yaralananlar ve Silah Kullanma Yetkisinin İhlali, Toplumsal Gösterilerdeki Saldırıları, Sokağa Çıkma Yasakları Dönemi.	17	16
Köy Korucuları Tarafından Öldürülen ve Yaralananlar	1	1
Sınır Bölgelerinde Öldürülen ve Yaralananlar	43	35
TOPLAM	61	52
CEZAEVLERİNDE VE TAHLİYE OLDUKTAN SONRA ÖLENLER	42	20
GÖZALTINDA/KAYIPLAR-ÖLÜMLER	6	6
FAİLİ MEÇHUL SALDIRILAR	7	1
RESMİ HATA VE İHMAL		
Resmi Hata ve İhmal Sonucu Ölen ve Yaralananlar	Resmi rakamlara göre 53.237 kişi deprem, 58 kişi sel felaketi nedeniyle, 36 kişi serinlemek için girdikleri yerlerde, 3 kişi askeri aracın çarpması sonucu, 7 kişi soba v.b zehirlenmesi nedeniyle, 28 kişi patlamalar ve diğer nedenlerle yaşamını yitirmiştir. TOPLAM: 53.369	Resmi rakamlara göre 107 bin 213 kişinin deprem de yaralandığı, 171 kişi sel felaketi nedeniyle, 6 kişi kişi serinlemek için girdikleri yerlerde, 8 kişi askeri aracın çarpması sonucu, 940 kişi gıda ve gazlar nedeniyle zehirlenme, 106 kişi kuran kursunda yaşanan uyuz salgınında, 8 kişi askeri aracın çarpması sonucu, 50 kişi de çeşitli nedenlerle yaralanmıştır. TOPLAM: 108 bin 502
Polis ve Asker İntiharları / İntihar Teşebbüsleri/Şüpheli Ölüm	24	--
YASA DIŞI ÖRGÜT SALDIRILARI	2	4
SALDIRIYA UĞRAYANLAR		
Siyasi Parti, Sendika ve Dernek Yöneticisi / Üyesi	2	90
Gazeteci		22
Öğretmen / Öğretim Üyesi/Öğrenci		7
Diğer (İşçi, Sağlık Çalışanı, Bel. Bşk, Korucu, Memur, Muhtar, Yabancı Uyruklu, Avukat, Siyasi Parti Mensubu vb)	5	57
TOPLAM	7	176
SİLAHLI ÇATIŞMALAR		
Asker, Polis ve Geçici Köy Korucusu	69	53
Silahlı Militan	173	5
TOPLAM	242	58

MAYIN VE SAHİPSİZ BOMBA PATLAMASI SONUCU ÖLEN ve YARALANAN SİVİLLER		
Yetişkin	1	1
KUŞKULU ÖLÜM ve YARALANMALAR		
Erkek	34	
Kadın	285	2
Çocuk	39	4
TOPLAM	358	6
NEFRET CİNAYETLERİ/YARALANMALAR		
TOPLAM		
KADINLARIN YAŞAM HAKLARINA YÖNELİK İHLALLER		
Kadın İntiharları	27	6
Toplumsal Alanda Kadına Yönelik Şiddet, Tecavüz ve Taciz, Ev İçi Şiddete Uğrayan Kadınlar	349	1265 (Yaralama, Taciz-Tecavüz, Darp, Tehdit, Alıkoyma)
FuHuşa Zorlanan Kadınlar		358
TOPLAM	376	1271
ÇOCUKLARIN YAŞAM HAKLARINA YÖNELİK İHLALLER		
Çocuk İntiharları	7	2
Ev İçi, Okul ve Toplumsal Alanda Şiddete Uğrayan Çocuklar/Taciz/Tecavüz	51 (Çocuk anne, baba, kardeş, amca ve dedesi, eşi, arkadaşı ve tanıdıkları/tanımadıkları kişiler tarafından öldürüldü.)	805 çocuk (cinsel istismar, ailesi, arkadaşları ve yakınları tarafından şiddet ve yaralanma) TOPLAM:805
TOPLAM	58	807

İŞKENCE, KÖTÜ MUAMELE, ONUR KIRICI ve KÜÇÜK DÜŞÜRÜCÜ DAVRANIŞ ve CEZALANDIRMA

Gözetiminde İşkence ve Kötü Muamele	348
Gözetim Yerleri Dışında İşkence ve Kötü Muamele	733
Köy Korucuları Tarafından Yapılan İşkence ve Kötü Muamele	16
Cezaevlerinde İşkence ve Kötü Muamele	594
Tehdit ve Ajanlık Teklif Edilenler/Kaçırılma İddiaları	134
Toplumsal Gösterilerde Güvenlik Güçlerinin Müdahalesi Sonucu Dövülen ve Yaralananlar	3487
TOPLAM	5312

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ, YÖNETİCİ ve ÜYELERİNE YÖNELİK BASKILAR

Gözetiminde Alınan, Tutuklanan İHD Yönetici ve Üyeleri	76 hak savunucusu gözetiminde alındı.
İHD Yöneticileri ve Üyeleri Hakkında Açılan Soruşturmalar/Davalar-Sonuçlanan ve Devam Eden Davalar	5 kişiye açılan dava da; 2 kişi beraat etti, 2 dava devam ediyor, 1 kişiye ise 6 yıl 3 ay ceza verildi. Adana'da Cumartesi Anneleri'ne/İnsanları'na destek için yapılan basın açıklamasına yönelik polis müdahalesi sonucu gözetiminde alınan İHD üyesi 18 kişi hakkında açılan soruşturmada Adana Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından takipsizlik kararı verildi. (Eren Keskin'e açılan ve devam eden dava sayısı: 125)

KİŞİ GÜVENLİĞİ ve ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER

Gözaltına Alınanlar	
Yetişkin	7491
Çocuk	166
TOPLAM	7657
Tutuklananlar	
Yetişkin	531
Çocuk	13
TOPLAM	544
İrkçi Saldırıları	<p>1 Kürt müzisyen, 1 Süryani kadın öldürüldü.</p> <p>TOPLAM: 2</p> <p>54 insan Kürt, Alevi ve farklı din ve siyasi görüş mensubu yaralandı. 1 Sergi ve 1 Kilise basıldı. 2 otobüs seyir halindeyken saldırıya uğradı.</p> <p>TOPLAM:54</p>
Tutuklu Gazeteciler	TGS Basın Özgürlüğü Raporuna göre 2023 yılında 43 gazeteci cezaevine konuldu. Tahliyeler sonrası, 16 gazeteci halen cezaevinde.
Tutuklu Milletvekili ve Belediye Başkanları	7 Milletvekili 27 Belediye eş başkanı.
Kayıplar/Kaçırılma İddiaları	Gülistan Doku, Yusuf Bilge Tunç, Hürmüz Diril

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER

Yasaklanan Etkinlikler	<p>3 Miting ve Şenlik, 5 Anma, 4 Film/Belgesel izleme etkinliği, 22 Konser, 5 Festival, 3 Tiyatro Gösterimi, 3 Panel, Söyleşi, Konferans, 1 Stant, 2 Basın Açıklaması, 1 Grev (Ertelendi), 3 Yürüyüş, 1 Halk Topl., 3 Seçim Çalışması, 1 Düğün, 1 Sergi, 1 Futbol Turnucası, 2 çocuk etkinliği yasaklandı.</p> <p>Ayrıca birçok kentte (Urfa, Ağrı, Hakkâri, Diyarbakır, Osmaniye, Tunceli, Van, Antep, Rize, İzmir, Antalya, Mardin, Şırnak, Muş, Siirt, Adana, Eskişehir, Kocaeli, Edirne, Aydın, İstanbul, Muğla, Mersin, Bingöl, Bursa, Bitlis, Kars) Valiliklerin 15 er günlük yasaklama kararları ile birçok etkinlik engellenmiştir.</p>
Toplatılan, Yasaklanan ve Para Cezası Uygulanan Yayın Organları	<p>12 Kitap Toplatma/sınırlama Cezası. 9 Afiş/Pankart Toplatma Cezası. 38 TV/Radyo Kanalına İdari Para Cezası, 23 Tv Kanalına Yayın Durdurma Cezası.</p>
Baskına Uğrayan Gazete ve Yayın Organları	<p>2 Yayın Evi, 2 Gazete Bürosu Polis Tarafından Basıldı. 1 Gazete Bürosuna saldırı düzenlendi.</p>
Engellenen İnternet Siteleri	<p>Bilindiği üzere, kapanana kadar Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı ve sonrasında Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından Türkiye'den erişime engellenen web siteleri ile ilgili istatistiki veriler ve benzer şekilde Erişim Sağlayıcıları Birliği tarafından da erişime engellenen web siteleri, haberler (URL adresleri) ve sosyal medya içerikleriyle ilgili istatistiki bilgiler açıklanmamaktadır. İHD'nin tespit edebildiği kadarıyla 2023 yılında 4429 sosyal medya hesabı/haber/haber ajansı ve çeşitli sitelere erişim yasağı getirildi.</p>

2023 YILINDA AÇILAN SORUŞTURMALAR

SORUŞTURMA SAYISI: 440

SORUŞTURMA AÇILAN KİŞİ SAYISI: 89

2023 YILINDA AÇILAN VE DEVAM EDEN DAVALAR	2023 YILINDA SONUÇLANAN DAVALAR
- 1813 kişiye 340 (geçen yıldan davalar ve devam eden davalar dahil) dava açıldığı/devam ettiği tespit edilebildi.	-130 davadan; 123 kişiye toplam 437 yıl, 11 ay, 6 gün hapis cezası verildiği, - 28 kişiye 1.051.730,00 TL para cezası verildiği, - 106 davadan 401 kişinin beraat ettiği, Tespit edilebildi.

TOPLANTI ve GÖSTERİ ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER

Güvenlik Güçleri Tarafından Müdahale Edilen Toplantı ve Gösteriler	256
2023 Yılında Açılan Soruşturmalar	175 kişiye 5 soruşturma
2023 Yılında Açılan Davalar/ Sonuçlanan Davalar	1254 kişiye toplam 56 dava açıldığı ve devam ettiği, • 9 kişiye 48,000 TL para cezası verildiği, • 24 davadan 265 kişinin beraat ettiği, Tespit edilebildi.
2023 Yılında Gezi parkı Dava ve Soruşturmalar	115 kişiye açılan 4 dava devam etmektedir. 1 davada 19 kişiye 5 er ay hapis cezası verildi.

ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER

Baskına veya Saldırıya Uğrayan, Siyasi Parti, Sendika ve Dernekler	7 Parti Binası, 10 Dernek Binası, Kültür Merkezi ve Sendika Polis Tarafından Basıldı. 45 Parti Binası ve Seçim Bürosuna Saldırı Düzenlendi.
Kapatılan / Kapatılmak İstenen Siyasi Partiler, Sendika, Vakıf ve Dernekler	<ul style="list-style-type: none">-2021 Yılında HDP ye açılan kapatma davası devam etmiştir.-DİAYDER'e açılan kapatma davası devam etmiştir.-MEBYA-DER'e açılan kapatma davası devam etmiştir.-Tarlabaşı Toplumunu Destekleme Derneği'ne kapatma devam etti.-Tarlabaşı Toplum Merkezi'nin faaliyetlerini sonlandırması gerekçesiyle İstanbul Valiliği tarafından açılan "yokluğun tespiti" davası devam etti.-Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu Derneği'ne açılan kapatma davasının reddine karar verildi.-GÖÇİZDER hakkında kapatılma talebiyle açılan davanın görülmesine devam edildi.-Ankara Hacettepe Üniversitesi'nde faaliyet gösteren Kuir Araştırmaları Topluluğu – Queer Deer Rektörlük tarafından "yeterli sayıda etkinlik düzenlememesi" gerekçesiyle kapatıldı.

EKONOMİK VE SOSYAL HAKLAR

İşten Çıkarılan/Görevden Uzaklaştırılan/Açığa Alınanlar/Sürgün Edilenler/İdari Cezalar	232 işçi, 1 Belediye başkanı, 3 Muhtar, 1 Öğretim Görevlisinin görevlerine son verildiği tespit edilebilmiştir.
--	---

<http://www.isigmeclisi.org> un yaptığı açıklamaya göre 2023 yılında iş cinayetlerinde 1932 işçi hayatını kaybetti.

CEZAEVLERİ

2023 Yılı Türkiye Hapishanelerinde Hak İzleme Raporu'na aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz. https://www.ihd.org.tr/2023-yili-turkiye-hapishanelerinde-hak-izleme-raporu/	
Cezaevlerinde Sağlık Hakkı İhlali	<p>Tespit edilebildiği kadarıyla; Türkiye hapishanelerinde halen 651'i ağır hasta olmak üzere toplam 1517 hasta mahpus bulunmaktadır.</p> <p>Bu rapor da ise 440 sağlık hakkı ihlal vakası tespit edilebilmiştir.</p>
Cezaevlerinde Haberleşme Hakkı İhlali	585
Cezaevlerinde Disiplin Cezaları	218
Cezaevlerinde Sevk/Sürgün Uygulamaları	<p>Tespit edilebildiği kadarıyla 134 mahpus iuradeleri dışında,163 ü çocuk olmak üzere 1074 mahpus 6 Şubat depremi sonrasında ailelerine en uzak cezaevlerine sevk edilmişlerdir.</p>
Cezaevlerinde Eylemler	<p>Gerek genel sorunların gerekse başta İmralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda süregelen tecridin sonlandırılması ve Kürt meselesine demokratik çözüm talebiyle ülke genelinde farklı hapishanelerde tutulan birçok mahpus, 27 Kasım 2023 tarihinde, süreli dönüşümlü açlık grevi eylemlerine başladıklarını duyurmuşlardır.</p> <p>İHD nin açlık grevinin başlamasından bugüne kadar tespit edebildiği kadarıyla 91 hapishanede en az 1997 mahpus açlık grevi eylemi yapmıştır. Açlık grevleri en az 5 en fazla 15'er günlük periyotlarla gerçekleştirilmiştir.</p> <p>Tespit edilebildiği kadarıyla bunun dışında 38 mahpus maruz kaldıkları hak ihlallerinin sonlandırılması için açlık grevi eylemi yapmışlardır.</p> <p>Toplam: 2135</p>